

Eerst 5% voor aandeelhouders, daarna van het overschot:
 10% aan de reserve,
 10% aan het College van commissarissen (6 personen)
 10% aan de gezamenlijke hoofdvertegenwoordigers in het
 buitenland, resp. gevestigd te Calcutta, Batavia,
 Hongkong, Sydney, S. Francisco,
 5% aan de Directie te Amsterdam (2 personen)
 65% aan aandeelhouders.

Het dividend wordt uitgekeerd in volle procenten.

Commissarissen genieten te zamen f 10.000,— presentiegeld, buiten de winstverdeling om.

Aan dividend van aandeelen op naam van hier te lande gevestigde N. V. werd ontvangen f 12.300,—. Terzake van het bezit van alle aandelen op naam op één na van een te Soerabaja gevestigde expeditieonderneming werd een dividend ontvangen van f 3900,— (kapitaal f 40.000,—).

De maatschappij heeft f 10.000,— van haar eigen aandelen ingekocht voor geldbelegging.

Van de besomde vrachten ad f 37.400.000,— werd verkregen volgens het hiervoor uitgewerkte systeem:

in Ned. Indië	f 12.400.000,—
in Eng. Indië	„ 5.100.000,—
in Australië	„ 2.800.000,—
in Californie	„ 1.300.000,—
in Hongkong	„ 2.600.000,—

de rest in Nederland. In Hongkong alleen bestaat geen belasting naar de winst. De gemeente Amsterdam heft het maximum aantal opeenten.

Bereken de dividend- en tantiëmebelasting van deze onderneming.

A. GROENEVELD

N.B. Vóór het afdrukken van dit artikeltje werd bij de Tweede Kamer een wetsvoorstel aanhangig gemaakt, hetwelk beoogt de heffing der dividend- en tantiëmebelasting te vereenvoudigen. In een volgend nummer zullen wij hier nader op terug komen.

CONTRÔLE DER GEMEENTEFINANCIËN

De bemoeiingen van de gemeenten op het gebied der financiën zijn de laatste 20 tot 30 jaar aanzienlijk uitgebreid, vooral doordat de exploitatie van gemeentebedrijven in deze periode een groote vlucht heeft genomen en deze nog steeds belangrijker afmetingen aanneemt.

Zoo werden b.v. in de jaren 1896—1900 in Amsterdam de Telefoon, Waterleiding, Gasfabricatie en Tram, na afloop der resp. concessies door de gemeente in eigen exploitatie genomen.

Thans, 1924, heeft de gemeente Amsterdam meer dan 20 diensten, die als afzonderlijk bedrijf zijn ingericht.

Deze ontwikkeling en uitbreiding der gemeentelijke bemoeiingen op het gebied der financiën vielen vrijwel samen in den tijd, dat de accountancy hier te lande haar intrede had gedaan en zij door ernstige beoefening als gevolg van het streven der accountantsverenigingen in breeden kring bekend raakte.

Het onderdeel der comptabele wetenschappen, de contrôleleer en de praktische toepassing daarvan, was voor de gemeenten bij hare steeds uitbreidende taak op financieel gebied van veel belang, omdat ook hare verantwoordelijkheid tegenover de burgerij steeds grooter werd en aan deze betere waarborgen in dit verband gegeven moesten worden.

Het behoeft daarom geen verwondering te wekken, dat de ontwikkeling van het accountantswezen den gemeenten niet ongemerkt voorbij ging en dat zij zich vooral na de wetswijziging van 1909 (die een wettelijke grondslag gaf aan het beheer der gemeentelijke bedrijven, overeenkomstig de geldende praktijk) van de hulp der beoefenaars van het vak bedienden.

Verschillende groote en middelmatig groote gemeenten gingen er toe over maatregelen in die richting te nemen en ook eigen diensten ten behoeve van de contrôle op de financiën

en daarmee in verband staande werkzaamheden in te stellen.

In het Maandblad Accountancy zijn in de jaargangen 1912/13 opgenomen, de instructies van de met de contrôle belaste ambtenaren, die onder verschillende benamingen als Verificateur, Controleur, Accountant enz. bij de gemeenten werden aangesteld.

Oorspronkelijk waren deze ambtenaren uit de particuliere praktijk gerecruiteerd; enkele gemeentelijke accountants en controleurs zijn leden van de bekende vereenigingen van accountants; later toen de gemeenten op grootere schaal tot aanstelling overgingen, werden ook ambtenaren van verschillende opleiding, scholing en antecedenenten aangenomen.

Destijds bestond onder vakgenooten verschil van meening betreffende de vraag of een ambtenaar-accountant bestaanbaar was.

Men heeft geleidelijk ingezien en er zich bij neergelegd dat de contrôle op de administratie van den gemeenteontvanger even goed kan geschieden door personen, die niet de ontwikkeling en ervaring hebben van den accountant.

Maar bij deze contrôle bleef het niet.

Deze ambtenaren werden o.a. ook belast met de contrôle op de bedrijven, het inrichten en verbeteren dezer administraties, derhalve met werkzaamheden, waarvoor bijzondere comptabele kennis wordt vereischt en een speciale ervaring noodig is.

Ook de salariskwestie speelde in deze een rol van beteekenis.

In de groote gemeenten hier te lande, gemeenten boven de 100.000 inwoners n.l. Amsterdam, Rotterdam, 's-Gravenhage en Utrecht stelde de bestaande salariering in staat volledige accountants in vasten dienst aan zich te verbinden. In Amsterdam en den Haag heeten de diensten officieel Accountantsdienst.

De taak van deze diensten is zeer omvattend.

De gemeentelijke Accountantsdienst in den Haag is b.v. belast met de contrôle op de Administratie van den gemeenteontvanger, van de gemeentebedrijven, takken van dienst en instellingen en op de rekeningen en verantwoordingen van gesubsidieerde instellingen.

In deze groote gemeenten zijn stellig ook ambtenaren werkzaam, die in alle opzichten als degelijke vakmensen kunnen worden beschouwd, ambtenaren, die op een degelijke opleiding en praktische ervaring kunnen wijzen. Enkelen hunner zijn leden van de bekende organisaties van accountants.

Doeh ook in de middelmatig groote en in de kleine gemeenten werd de behoefte aan contrôle en verdere accountantshulp gevoeld.

Hierin werd voorzien, door het aanstellen van ambtenaren belast met de controle, zoodra hiervoor in verband met werkgelegenheid aanleiding bestond of wel, men maakte gebruik van de diensten van particuliere accountants of wel van die van het Centraal-bureau voor Verificatie en Financiële adviezen der Vereening v. Nederl. Gemeenten.

Voldoende arbeid voor een eigen dienst schijnt in gemeenten onder de 20—25000 inwoners niet te bestaan.

Om eenig denkbeeld te geven betreffende de werkgelegenheid in het algemeen, zij vermeld dat er volgens opgaven in het Maandschrift v.h. Centraal Bureau voor de Statistiek (April 1924) hier te lande, buiten de groote gemeenten 38 gemeenten boven de 20000 en 27 boven de 30000 inwoners zijn.

In deze gemeenten is de bestaande salariering meermalen een belemmering om volledige, ervaren accountants in vasten dienst aan zich te verbinden, zoodat deze gemeenten bij het aanstellen in vasten dienst zich met minder soort van krachten op comptabel gebied moeten tevreden stellen.

Een gevolg hiervan kan zijn, dat de met de contrôle belaste ambtenaren een taak te vervullen krijgen, waarvoor ze noch de noodige theoretische opleiding noch de praktische ervaring bezitten.

Bij de gemeenten ziet men zoo ongeveer het zelfde als in de

particuliere praktijk gebeuren. Het accountantsberoep is nog steeds een vrij beroep. Vele zaken hebben iemand aan zich verbonden, die belast is met het voeren der hoofdadministratie en met de administratieve controle, dien zij haar accountant noemen of wel, die zaken maken gebruik van de diensten van personen, die zich als accountant opwerpen, zonder dat die personen de opleiding en ervaring bezitten, die voor de behoorlijke uitoefening van het beroep noodig zijn.

De accountantsverenigingen hebben van stonden aan getracht deze would-be accountants tegen te gaan, echter tot dusverre bij het ontbreken van voldoende medewerking ook van overheidswege, niet met het gewenschte resultaat.

Het is daarom te betreuren, dat door de gemeenten als publiekrechtelijke lichamen deze voor het accountantswezen ongezonde toestanden in de hand worden gewerkt.

Bij de gemeenten wordt niet algemeen ingezien, welke eischen aan de ontwikkeling op comptabel gebied noodig zijn, teneinde te mogen verwachten, dat de aan de ambtenaren opgedragen werkzaamheden naar behooren verricht zullen worden. Uit den aard der zaak is voor hen ook noodig een uitgebreide kennis op het gebied van administratief recht. Zoowel het een als het andere is onontbeerlijk. Door de gemeenten wordt meermalen te veel op de kennis van het administratieve recht gelet en niet voldoende ingezien dat de eischen op comptabel gebied ook beslist niet gemist kunnen worden.

Door de vereeniging voor Gemeentebelangen worden o.a. afgenomen examens ter verkrijging eener akte van bekwaamheid in de administratie en controle der Gemeentefinanciën. Bij dit examen is voorgeschreven kennis van wetten en algemeene maatregelen van bestuur voorzover deze de gemeentelijke comptabiliteit raken, voorts ook kennis van handelsrekenen, boekhouden en controle.

Het bezit van deze akte strekt bij de gemeenten evenals de akten M.O. Boekhouden en Staathuishoudkunde tot aanbeveling om als ambtelijk verificateur te worden benoemd.

De eischen, die bij de examens van de Nederl. Vereeniging v. Gemeentebel. op comptabel gebied gesteld worden zijn van geheel anderen aard dan die voor de bekende accountantsexamens, de eischen zijn op dit gebied veel lichter en gaan bovendien in een speciale richting, zijn dus eenzijdig, terwijl voor de deugdelijke uitoefening van dit beroep een zeer veelzijdige kennis op accountantsgebied en groote ervaring noodig is.

Uit een artikel voorkomende in de Gemeentestem (No. 3683 dd. 29/4 1922) kan nagegaan worden welke werkzaamheden de gemeenten aan de met de controle belaste ambtenaren wenschen op te dragen.

Daarin wordt gezegd:

- „In gemeenten van eenigen omvang zal de controle zich be-
 „hooren uit te strekken over:
 „a. den gemeente-ontvanger en alle overige comptabele amb-
 „tenaren.
 „b. de bedrijven, zoowel wat betreft de boekhouding als de
 „magazijn-voorraden.
 „c. het administratief financieel beheer van verschillende dien-
 „sten en gemeentelijke instellingen (b.v. Burgerlijk armbe-
 „bestuur).
 „d. de administratie der met steun werkende bouwverenigin-
 „gen.
 „e. de administratie van door de gemeente gesubsidieerde ver-
 „eenigingen, instellingen enz.”

In gemeld artikel wordt nog opgemerkt, dat de controle telkens opnieuw als buitenstaander in aanraking komt met de boekhoudingen van bedrijven diensten en instellingen en als het ware is aangewezen om in overleg met hen, die de administraties voeren te trachten tot verbeteringen en vereenvoudigingen te komen, welke in het belang zijn van de administraties en tevens aan de controle ten goede komen.

In een vervolgartikel (No. 3770 dd. 29/12 1923) wordt gezegd:

„Het gemeentebestuur zal dan (bij het instellen van een „eigen controledienst) tevens de beschikking hebben over een „ambtenaar, die omtrent de administratie en ook overigens om- „trent vragen op financieel gebied welke met zijn werkzaam- „heden verband houden, op elk gewenscht tijdstip van advies „kan dienen.”

Uit een en ander blijkt, dat de gemeenten met den omvang van de door de ambtelijke verificateurs te verrichten werkzaamheden bekend zijn; echter worden de voor een behoorlijke uitvoering van deze veel omvattende taak vereischte comptabele kennis en praktische ervaring door verschillende gemeenten in niet geringe mate onderschat.

De meening, dat deze ambtenaren gelet op hetgeen van hen geëischt wordt met minder kennis van accountancy zouden kunnen volstaan dan voor de examens afgenomen vanwege de bekende accountantsverenigingen wordt gevraagd, behoeft hier ter plaatse niet te worden wederlegd.

Zoals boven is opgemerkt wordt in de kleine gemeenten op het gebied van de controle der gemeente-financiën meermalen gebruik gemaakt van de diensten van accountantskantoren of van het Verificatiebureau van de Vereenig. van Nederl. Gemeenten.

Blijkens advertenties en mededeelingen in het Weekblad voor Gemeentebelangen (jaargangen 1922/23) is de omvang der werkzaamheden van dit bureau gedurende de laatste jaren aanzienlijk toegenomen.

Het bureau belast zich onder meer met het opnemen van de kas en de boeken van den gemeente-ontvanger en het op te maken proces-verbaal aan Gedep. Staten, het sluit voor deze controle met de leden der Vereeniging abonnementen af.

In 1922 controleerde het bureau reeds een vijftigtal woningbouwverenigingen en een tiental woningbedrijven (Zie Gem. Bel. 31/3 1922). Het beschikt volgens zijn mededeelingen op het gebied der controle over een ruime ervaring en verleent zijne diensten tegen vergoeding van den kostenden prijs.

Het aantal abonnementen steeg in de jaren 1917/22 van 62 tot 240.

De ambtenaren belast met de controle zijn dit bureau blijkbaar zeer ter wille.

In een op 21 Oct. 1922 te Amsterdam gehouden vergadering van de Vereeniging van ambtenaren bij de gemeente financiën werden o.a. de volgende resoluties aangenomen, de wenschelijkheid uitsprekende: een zoodanige organisatie van den gemeentelijken accountantsdienst:

1. In de grootere gemeenten, dat zij zal worden een zooveel mogelijk van B. & W. onafhankelijk orgaan van den Gemeenteraad, ter bevordering van deugdelijk toezicht en een zuinig beheer;
2. voor de kleinere gemeenten het verplichte opdragen van het accountantswerk aan den accountantsdienst van de Vereenig. v. Nederl. Gemeenten, die voor dit doel het land in verschillende districten, met district-accountants zal verdeelen.

Al naar mate de laatste decennia de bemoeiingen der gemeenten op financieel gebied zich dus uitbreidden hebben verschillende gemeenten getracht door het instellen van eigen controlediensten of op andere wijze het publiek voor het richtig financieel beheer waarborgen te verschaffen.

Gelet echter, op de eischen van bekwaamheid, die van de met de controle belaste personen door verschillende gemeenten worden verlangd is het aan twijfel onderhevig of de waarborg, die het publiek geboden wordt steeds als deugdelijk kan worden beschouwd en of de gemeenten in deze steeds op den goeden weg zijn.

Voor de ontwikkeling van het accountantswezen in het alge-

meen is de bestaande toestand niet bevorderlijk. Ook de voor die ontwikkeling noodige goede verstandhouding met de vakgenooten in de particuliere praktijk, schijnt er niet op voor uit te gaan.

Als men de periodieken van den laatsten tijd, gewijd aan de belangen der gemeenten, aangaande dit onderwerp raadpleegt, dan gevoelt men eerder een streven van de bij de gemeenten met de controle en daarmee verband houdende werkzaamheden belaste personen, om zich van de vakgenooten in de particuliere praktijk af te zonderen, dan zich met hen aan te sluiten.

Het gevaar, dat die personen zoodoende, gaandeweg een afzonderlijke kaste gaan vormen is niet denkbeeldig.

LEONARD JACOBS

DE BEPALINGEN DER NIEUWE WAARBORGWET OMTRENT BOEKHOUDING DOOR SCHATPLICHTIGEN

De lezers van dit blad zullen in het algemeen niet zoo gemakkelijk in aanraking komen met de waarborgwetgeving. Wanneer dus nieuwe bepalingen dier wetgeving hun studievak, het boekhouden, raken, dan mag het van actueel belang heeten hierop bijzonder hun aandacht te vestigen. Dit te doen, beoogt het onderwerpelijke artikel.

Ingevolge de wet van 20 Juni 1924 (Staatsblad No. 305) tot nadere wijziging der wet van 18 September 1852 (Staatsblad No. 178) omtrent den waarborg en de belasting der gouden en zilveren werken, in werking getreden met ingang van den 1en September 1924, worden nu de artikelen 37 en 38 van laatstgenoemde wet als volgt gelezen.

Art. 37.

„De schatplichtigen moeten, op verbeurte eener boete van tweehonderd gulden, voorzien zijn van een van wege het bestuur der gemeente, binnen welke zij hun bedrijf uitoefenen, genummerd en gewaarmerkt register, waarin op straffe eener boete van vijftig gulden voor elk verzuim, dagelijksche en doorlopende aantekening moet gehouden worden, zoowel van de werken, welke door hen worden aangekocht of op eenige andere wijze verkregen, als van die, welke hun tot herstelling of met eenig ander oogmerk worden toevertrouwd.

De vorm dier registers wordt door den Minister van Financiën bepaald en ter kennis van de belanghebbenden gebracht. Hij kan daarbij, zoo noodig onder de door hem te stellen voorwaarden, verwijzing toelaten naar de ingeolge art. 6 van het Wetboek van Koophandel gehouden aantekeningen.

Werken die zich slechts tijdelijk in handen der schatplichtigen bevinden, zijn aan de bovenvermelde inschrijving alleen dan onderworpen, wanneer zij van geene der wettelijke Nederlandse stempelmerken voorzien zijn.

De schatplichtigen, voor wie werken uit het buitenland zijn ingevoerd, zijn, op verbeurte van eene boete van vijftig gulden voor elk verzuim, gehouden de bewijzen van betaalde invoerrechten gedurende zes jaren te bewaren.”

Art. 38.

„De schatplichtigen zijn gehouden op eerste aanvraag inzage te verlenen van hun register zoo dikwerf dit gevorderd wordt door de ambtenaren van den Waarborg of door hen, die in het algemeen belast zijn met het opsporen van strafbare feiten.

De boekhouding van de schatplichtigen is onderworpen aan het onderzoek van door den Minister van Financiën aan te wijzen boekhoudkundigen. Bij het onderzoek moet de schatplichtige den boekhoudkundige op eerste aanvraag inzage verlenen, zoowel van het register, als van alle boeken, bescheiden en geschriften, bedoeld in art. 6, derde lid, van het Wetboek van Koophandel en in het laatste lid van art. 37 dezer wet, terwijl hij voorts gehouden is dezen naar zijn vermogen alle gevraagde inlichtingen te verstrekken.

Het niet of niet volledig voldoen aan eene der verplichtingen

van dit artikel wordt gestraft met eene boete van vijfhonderd gulden.”

Met de hierboven letterlijk weergegeven bepalingen is beoogd eene doeltreffende controle op de schatplichtigen door middel hunner boekhouding te verzekeren. De praktijk der jongste jaren had ruimschoots aangetoond hoe noodig die controle was en welk eene fundamenteele betekenis de boekhouding daarvoor had. Noodig niet enkel voor een doeltreffende handhaving der waarborgwet, maar ook voor het opsporen van het delict van valsheid in merken (art. 217 van het Wetboek van strafrecht). Ten behoeve van die opsporing moet de boekhouding van den betrokkene over de herkomst der werken de gegevens verschaffen, die tot ontdekking zullen kunnen leiden van den dader. Daartoe moet eenerzijds die boekhouding zoodanig zijn, dat zij een volledig inzicht verschaft in de handelsbetrekkingen van den schatplichtige en de beweging der gouden en zilveren werken door zijn bedrijf, anderzijds de Overheid zijn toegerust met de middelen om ten deze een deskundige controle te kunnen uitoefenen.

Art. 37, dat de vorm der registers aan de Ministers van Financiën overlaat, dat straft met *f* 200 boete het niet voorzien zijn van register en met *f* 50 boete verzuim van inschrijving, kan doelmatige inrichting en nauwgezette bijhouding der registers verzekeren. De toegelaten verwijzing in den tweeden zin van het tweede lid van dit artikel naar de ingeolge art. 6 W. v. K. gehouden aantekeningen, dient om dubbel werk der schatplichtigen te voorkomen, geeft dus vereenvoudiging. Nevens eene volledige boekhouding ingeolge de artikelen 6 en volgende van dat wetboek, zooals deze krachtens de wet van 5 Mei 1922 (Staatsblad No. 246) luiden, zal het Waarborgregister, dat overigens ter vergemakkelijking van de controle daarnaast zijne waarde zal behouden, niet uitvoerig behoeven te zijn. Doordat de M. v. F. bij het toestaan van verwijzing naar de koopmansboeken voorwaarden zal kunnen stellen, zal hij kunnen bereiken dat de boekhouding in elk geval de gegevens bevat voor de controle op de naleving der waarborgwetgeving noodig.

Uit hetgeen wij over het register der waarborgplichtigen hebben geschreven, trekke men niet de onjuiste conclusie, dat het hier een novum zou gelden. Reeds in de fundamentele Waarborgwet van 18 September 1852, Staatsblad No. 178, kwamen de artikelen 37 en 38 voor en behoudens verdubbeling der boeten hebben die artikelen ongewijzigd gegolden tot de wijzigingswet van 20 Juni 1924.

Blijkens de daaromtrent in 1852 gewisselde stukken zag men destijds in het register een tweeledig doel n.l. den waarborgambtenaren tot middel van toezicht strekken, den politieambtenaren tot het opsporen van diefstallen en daarmee in verband staande misdrijven; te dezer plaatse zij in het midden gelaten of het inderdaad doeltreffend is. Ook destijds reeds werd de vorm, waarvoor ik liever zou willen lezen de inrichting, van het register bij Ministeriële resolutie vastgesteld. En nu lijkt het mij een bezwaar, dat die oude inrichting onwillekeurig en uiteraard haar invloed zal blijven uitoefenen; dat het waarborgregister, een belangrijk stuk van de boekhouding der schatplichtigen, vastgesteld door den Minister van Financiën buiten voorlichting van hen die in de techniek der boekhouding doorkneed zijn, geen waarborg zal opleveren op de hoogte te staan van de moderne eischen eener richtige administratie. Men vergeet toch in dit verband niet, dat de wetswijziging van 20 Juni 1924 op zich zelf geen aanleiding behoeft te geven om de inrichting van het waarborgregister nader te regelen, waar in dit opzicht art. 37 (nieuw) met art. 37 (oud) parallel blijft lopen. Enkel wanneer in plaats van het volledig invullen van het register verwijzing wordt toegelaten naar de boekhouding, is het weer de Minister (d.w.z. in eerste instantie een ambtenaar, de Inspecteur van den Waarborg, van zijn Departement) die de eischen vaststelt, waaraan dan die boekhouding moet